



Església parroquial de Sant Iscle

Sant Iscle de Vallalta

Ubicació

| | |
|----------------------|---|
| Comarca: | Maresme |
| Lloc/Adreça: | Carrer de l'Església, núm. 1. Al centre urbà, dins el barri de la Poca Farina. |
| Emplaçament | Entre els carrers de l'Església i de Sant Jaume, que enllacen amb la travessia de la BV-5128. |
| Alçada: | 128 |
| Coordenades: | |
| Latitud: | 41.62355 |
| Longitud: | 2.5693 |
| UTM Est (X): | 464121 |
| UTM Nord (Y): | 4608070 |

Classificació

| | |
|--|---|
| Número de fitxa | 08193 - 16 |
| Àmbit: | Patrimoni immoble |
| Tipologia | Edifici |
| Estil / època: | Modern Barroc Contemporani Popular |
| Segle | XVIII-XIX |
| Estat de conservació | Bo |
| Protecció | Legal |
| Observacions protecció: | BCIL |
| Número inventari | IPA 8965/4219-I |
| Generalitat i altres inventaris | |
| Accés | Fàcil |
| Ús actual: | Religiós |
| Titularitat | Privada |
| Titular: | Bisbat de Girona. Plaça del Vi, 2 (Girona). |
| Autoria de la fitxa | Àlex Asensio |
| Data de registre de la fitxa: | dt., 25/06/2019 - 02:00 |

Descripció

Temple de culte sota l'advocació de Sant Iscle i Santa Victòria. També hi figuren Sant Pere i Sant Feliu com a antics patrons.

La construcció se situa sobre un promontori que li fa de podi i que, en el vessant de llevant, té restes d'un mur de pedra atalussat. Es tracta d'un edifici de planta eminentment rectangular de tres crugies perpendiculars a la façana principal repartides en cinc seccions transversals. Les tres seccions anteriors integren les naus laterals i formen una caixa de 14 metres d'amplada per 15 de fondària, mentre que les dues posteriors donen continuïtat a la capçalera de la nau central fins a completar una longitud total de 24 metres. L'aspecte exterior és sobri i auster, amb comptades i minúscules obertures: dues a la façana principal (un òcul i una rosassa), tres a migdia (una finestra a la segona secció i dos respiralls en forma d'òcul a la segona i tercera) i una altra finestra i ull de bou en posició simètrica a tramuntana. Els paraments exteriors són arrebossats i pintats de color cru. Té coberta de teula a dues aigües amb el carener perpendicular, amb els murs coronats per una cornisa perimetral que amaga la canal de pluvials.

L'interior està revestit i pintat seguint els cànons barrocs. La secció anterior té tres arcs faixons i dues galeries d'arcs a cada costat. La capçalera és presidida per un retaule barroc amb els sants patrons i el sostre és fet de diverses voltes per aresta romana decorades amb claus de volta. També hi ha una pica beneitera esculpida en granit encastada a la paret i traces d'un arc romànic.

La façana principal es troba orientada a ponent i es compon sobre un sol eix vertical, en posició centrada. El portal és precedit d'una escala de pedra de 12 graons. Té brancals de pedra bisellada i llinda de tres dovelles en forma d'arc rebaixat, falcada per salmers. Les dovelles laterals tenen gravada una inscripció de quatre línies de text sense continuïtat a la clau. La porta consta de dues fulles de fusta clavetejada amb tretze línies de tatxes. Inscrita a la part baixa de cadascuna de les fulles hi ha sengles portelles amb perfils motllurats i frontons triangulars de fusta. A més del corresponent tirador de forja en forma d'anella, el portelló de la dreta conserva un pany de ferro austriacista amb l'emblema de l'àliga bicèfala de la dinastia Habsburg.

Observacions:

Cont. Descripció: Damunt de la porta hi ha una fornícula de punt rodó emmarcada en pedra amb un ampit esculpit per acollir una imatge religiosa. En el terç superior de la façana hi ha una rosassa amb reixa de ferro i, al capdamunt, un òcul o ull de bou. El coronament del capcer adopta una forma ondulada pròpia de l'estil barroc, rematat per una cornisa motllurada.

Als costats de l'accés hi ha diversos elements commemoratius. A l'esquerra hi ha un plafó de fang cuit amb una representació de la creu de Canet, l'església i l'antic escut del municipi amb la següent llegenda, escrita en majúscules: 'Amb motiu del IX centenari de la consagració d'aquest temple parroquial entronquem amb les arrels de la nostra fe, els inicis del nostre poble. Sant Iscle de Vallalta, 1090-1990'.

Al costat dret hi ha una creu de marbre de la Santa Missió de l'any 1945, seguida de dues plaques de pedra d'una sola peça dedicades a commemorar el centenari i el bicentenari d'un episodi local relacionat amb la Guerra del Francès (1808-1814).

La façana de llevant és la més alta del conjunt a causa del desnivell del terreny i l'única que no està arrebossada. En aquest cas, el ràfec deixa veure les imbricacions de maó pla. En el passat, disposava d'una finestra, avui paredada, en forma d'arc rebaixat emmarcada en maó i situada en el pinyó del capcer, a l'altura de les golfes. Als extrems superiors del mur hi ha dues creus de ferro que corresponen a sengles tirants.

Adossat al sud hi ha el recinte del cementiri, i, al nord, el campanar. A principis de segle estava sense arrebossar. La torre s'endinsa parcialment dins la tercera de les seccions del temple. L'estructura és coetània a l'església i aprofita els murs d'una construcció anterior a l'actual, potser d'època romànica.

Té planta quadrada de 5,7 metres de costat i 18,35 d'alçada. A l'altura de la primera apareixen dues finestres d'obra en forma d'arc de mig punt als costats nord i oest, així com una portella de component vertical a l'oest. La cel·la té obertures a totes les cares: dos parells de finestres geminades d'arc rodó a ponent i tramuntana amb les respectives campanes penjades a l'intradós; una finestra de característiques similars a migdia, arran de la teulada del temple, i un finestró de llinda plana a tramuntana.

La coberta del campanar consta de dos aiguavessos amb caiguda al nord i al sud, i resta oculta rere un acroteri calat de gelosia ceràmica. La torre presenta únicament cornisa pel costat nord, amb el propòsit d'embellir la visió i d'amagar la canal. Per contra, el tremujal de migdia desaigua en una tortugada.

Dalt de tot hi ha una armadura metàl·lica guarnida amb reganyols que sosté dues campanes horàries.

El seu so és accionat pel mecanisme del rellotge situat a la façana nord, entre la finestra bífora i la teulada. L'esfera actual és de color blanc amb numeració romana i va ser instal·lada l'any 1931.

A l'angle format pel campanar i el tram posterior de la nau central hi ha una construcció de planta quadrada i única que correspon a la sagristia i que presenta coberta de teula d'un aiguavés amb caiguda cap a l'est.

Propietat privada. Accés Públic.

Protecció:

Pla General d'Ordenació de Sant Iscle de Vallalta. Text refós. 2006. Nivell de protecció A.

Història

L'extens terme de Sant Iscle de Vallalta, que inicialment anava des de Montnegre fins a la mar i comprenia el lloc dit la vall de Canet i Romeguera, on va sorgir el nucli que havia d'esdevenir Canet de Mar, es remunta al segle XI: la parròquia "in loco qui vocatur Vellalta" va ser consagrada el 1090 pel bisbe de Girona Berenguer. En un document del 1386 és anomenada Sant Aciscli de Valle Alta de Canet. La jurisdicció del terme depenia del castell de Montpalau, que més endavant va passar a formar part del vescomtat de Cabrera. Dins aquest gran territori, va continuar dependent de la batllia de Montpalau, que comprenia també els actuals municipis de Pineda, Calella, Sant Pol, Canet i Sant Cebrià de Vallalta. Canet es va emancipar el 1579 des del punt de vista civil i el 1580 des del punt de vista eclesiàstic.

El 25 de juny de 1808, les dones, els infants i la gent gran del poble es van refugiar dins el temple per protegir-se de la ira dels soldats napoleònics, que havien estat atacats pel sometent de Sant Iscle. Segons la creença popular, els precés dels refugiats van provocar una tromba d'aigua i, acte seguit, una rierada que va desbaratar el setge i va causar gran mortaldat a les tropes invasores.

Segons l'informe de l'Audiència Territorial de Barcelona, el juliol de 1936 l'església va ser saquejada per elements revolucionaris.

La documentació que integra la Causa General contra la revolució marxista a Sant Iscle detalla que el 24 de juliol de 1936 es va produir el "saqueo de la Iglesia Parroquial, Casa Rectoral, objetos de culto y archivo parroquial". El 8 d'agost s'hauria registrat la "destrucción de los altares" i el 15 de setembre, el "derribo de las campanas", així com l'"apertura de portal en la Iglesia". A més de la "destrucción e incendio de imágenes, ornamentos y archivo parroquial", "se abrió una gran puerta en el edificio y se construyó una dependència que era destinada a cárcel, si bien no se llegó a hacer uso de ella".

Els instructors van acusar de ser-ne els autors al Comitè Revolucionari d'Arenys de Munt "en combinación con los elementos del Comité del pueblo", i assenyalaven directament els militants anarquistes i els representants polítics locals de la CNT.

El juny de 1942, el rector Vicens Clopés declarava que "existía un Altar Mayor de madera de ancho diez y medio metros por ocho de altura de estilo Neoclásico, de comienzos del siglo XIX, otros seus altares laterales del mismo estilo con sus correspondientes imágenes de talla". Indicava que "se destruyeron tambien los ornamentos sagrados, vasos sagrados, bancos, confesionarios y armonio. También fueron

destruidas dos campanas grandes".

El valor de les destrosses oscil·lava entre les 100.000 i els 190.000 pessetes, segons els pèrits.

Coincidint amb la festa major d'hivern, el 17 de novembre de 1942 es van restituir les campanes. El targetó editat amb motiu de l'acte de benedicció de la campana Josepa-Caterina-Lluïsa recordava que "fué mi anterior, de 1772, hecha añicos por los marxistas en 1936".

Pel que fa a l'església, el secretari municipal recordava en el programa de festa major de 1950 que "profanada durante el dominio rojo, pudieron conservarse las paredes y en la actualidad cobija un soberbio altar mayor [...] el cual fué costeadado íntegramente por el hijo adoptivo Don Lorenzo Soler Fradera y bendecido en 14 de septiembre de 1947 por el Excmo. y Rvdo. Sr. Obispo".

En la immediata postguerra, les noves autoritats franquistes van obligar les dones i les germanes de les persones d'esquerres a netejar l'església amb sulfumant. L'any 1942 va ser reposada la campana en una cerimònia presidida pels falangistes locals.

Bibliografia

AJUNTAMENT DE SANT ISCLE DE VALLALTA (2006). Pla General d'Ordenació de Sant Iscle de Vallalta. Normes urbanístiques (text refós). Relació d'edificacions, núm. 16, p. 104.

AJUNTAMENT DE SANT ISCLE DE VALLALTA (2003). Coneix Sant Iscle de Vallalta. Canet de Mar. Edicions Els 2 Pins, pp. 12-13, 20-21 i 24.

AJUNTAMENT DE SANT ISCLE DE VALLALTA (1971). Programa de Festa Major.

AMAT I TEIXIDÓ, Jordi (2013). La pèrdua del patrimoni artístic a la comarca del Maresme vist per la presidència de l'Audiència Territorial de Barcelona, l'any 1937, a El Maresme i la conflictivitat bèl·lica, V Trobada d'entitats de recerca local i comarcal del Maresme, pp.115-130.

ARXIU HISTÒRIC NACIONAL. Fiscalia del Tribunal Suprem. Causa General, 1587, Exp.12. Peça separada núm. 11. Sant Iscle de Vallalta, 1939-1944.

CASTELLS GURI, Zenó (1950). San Acisclo de Vallalta. Programa de Festa Major.

DALMAU I ARGEMIR, Delfí (2014). Campanars parroquials amb torre de Catalunya. Lliçà de Vall, pp. 544-545.

El centenario de la Guerra de la Independencia en Sant Iscle de Vallalta, La Ilustración Artística, núm. 1383 (29 de juny de 1908), p.430.

GENERALITAT DE CATALUNYA. Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Departament de Cultura. Ref. Núm. 8965.

PARRÒQUIA DE SANT ISCLE DE VALLALTA (1990). 900 anys. 1090-1990. Sant Iscle de Vallalta.

PLADEVALL I FONT, Antoni (1998). Sant Iscle de Vallalta i Acta de consagració i dotació de Sant Iscle de Vallalta, Catalunya romànica: Barcelonès, Baix Llobregat, Maresme, vol XX, pp. 451, 453 i 455.

TURON, Susanna (1997). L'església dins la història del nostre poble. L'Eixida, revista independent d'informació local, núm. 1. Edicions Els 2 Pins. Canet de Mar, pp. 15-16.

